

CZU: 001.895:339.94

IMAGINEA INOVAȚIONALĂ: METODOLOGII INTERNAȚIONALE DE CERCETARE A ACTIVITĂȚII INOVAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Liliana SAHARNEAN

Academia de Studii Economice a Moldovei

Încurajarea dezvoltării activității de inovare a devenit astăzi un imperativ al tuturor țărilor înrolate în edificarea politicilor și, în final, al societăților bazate pe cunoaștere. Definind astfel politica inovațională a statului, activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare formează o componentă importantă a politicilor socioeconomice și tehnologice moderne, care reflectă atitudinea țării față de procesul și rezultatele inovării, determină obiectivele și direcțiile autorităților în domeniul științei, tehnologiei etc. și a autorităților din domeniile de implementare a rezultatelor cercetării și inovării, determinând astfel dezvoltarea durabilă a țării.

Cuvinte-cheie: cercetare și dezvoltare, inovare, globalizare, Indicele Global al Inovației, Indicele Global al competitivității.

THE INNOVATIONAL IMAGE: INTERNATIONAL RESEARCH METHODOLOGIES OF THE INNOVATIONAL ACTIVITY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Supporting the development of innovational activity has now become imperative for all countries enrolled in building policies and, finally, the knowledge-based societies. By defining the state's innovational policy, Research & Development and Innovation are an important component of modern socio-economic and technological policies that reflect the country's attitude towards the process and results of innovation, that determine the objectives and directions of the authorities in the field of science, technology, etc. and authorities in the fields of implementation of research and innovation results, ultimately leading to the sustainable development of the country.

Keywords: Research & Development, Innovation, Globalization, Global Innovation Index, Global Competitiveness Index.

Introducere

Evoluția spectaculoasă, în ultimii ani, a științei și tehnologiei a condus la apariția unor noi noțiuni și concepte impuse de complexitatea crescândă a relațiilor socioeconomice.

Dezvoltarea vertiginoasă a tehnologiilor informaționale și tranziția de la o economie tradițională, bazată pe proprietatea privată asupra bunurilor materiale, spre o nouă realitate, în care predomină proprietatea privată asupra bunurilor intangibile, situează la baza noii economii, ca resurse ale dezvoltării, informația și cunoașterea.

Economia mondială contemporană se caracterizează prin două particularități evidente [1]:

- inovațiile, cele din domeniul tehnologic în mod special, au devenit un important factor ce contribuie la creșterea competitivității și productivității economice;
- țările sunt din ce în ce mai deschise și dispuse să inițieze relații economice cu alte state, devenind, în același timp, tot mai interdependente.

Globalizarea economiilor și accelerarea dezvoltării tehnologice au condus la apariția unor noi elemente în strategiile științei, datorită nașterii și consolidării treptate a relațiilor dintre instituțiile de cercetare și industrie și creșterii relevanței cercetării strategice. În același timp, s-a conturat o nouă politică de inovare internațională care presupune coordonarea activității tuturor decidenților strategici în cercetare-dezvoltare și în industrie [2].

Astfel, țările care au înțeles la timp complexitatea și necesitatea abordării sistemice a procesului de inovare au reușit să facă față noului context al inovării:

- globalizarea crescândă a piețelor a determinat importanța alianțelor strategice;
- internaționalizarea companiilor și a activităților de cercetare-dezvoltare și inovare;
- creșterea importanței dezvoltării tehnologice și informaționale;
- intrarea unor noi țări concurente în domeniul tehnologic și inovațional;
- întrepătrunderea științelor și tehnologiilor;

- creșterea impactului activității de cercetare-dezvoltare;
- instabilitatea și migrația tot mai mare a forței de muncă;
- creșterea importanței impactului social etc.

Toate cele menționate mai sus sunt factorii care au schimbat totalmente nu doar condițiile în care inovațiile sunt elaborate și difuzate, dar și motivele care stau la baza deciziilor și acțiunilor autorităților în acest domeniu.

Astfel, în acest nou context, capacitatea instituțiilor și a companiilor de a investi în cercetare-dezvoltare și inovare, în educație și formare, în informații, în cooperare și, mai general, în valori intangibile, devine un factor determinant al dezvoltării durabile. Este necesar de a formula strategii și de a lucra asiduu atât pe termen mediu și lung, cât și de a reacționa prompt la constrângerile și oportunitățile actuale.

1. Indicele Global al Inovației

După cum am menționat, fenomenul inovării are un caracter profund sistemic, multifactorial și mult mai complex și mai larg decât se considera până nu demult. El este determinat de întregul context socioeconomic și abordarea lui necesită o viziune orizontală largă. Deosebit de relevant, în acest sens, este raportul „*Indicele Global al Inovației*” (*Global Innovation Index – GII*) [3].

Clasamentul Indicelui Global al Inovației (GII) este publicat anual din anul 2007 și este realizat de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, Universitatea americană „Cornell” și Școala franceză de Management „INSEAD”. Scopul realizării acestui raport fiind familiarizarea publicului cu toate noutățile în materie de inovații ce apar în societate și de a aborda acest domeniu dincolo de mecanismele tradiționale de inovare, precum cheltuielile ce țin de cercetare și dezvoltare.

GII 2018 marchează cea de-a 11-a ediție a Indicelui Global al Inovației și începutul celui de-al doilea deceniu, furnizând date și perspective obținute din urmărirea activității inovaționale pe tot globul. Ediția din anul 2018, dedicată temei „Energizând lumea cu inovație”, analizează peisajul inovării energetice din următorul deceniu și identifică posibilele progrese în domenii, precum producția, stocarea, distribuția și consumul de energie. De asemenea, analizează modul în care se produce inovația progresivă la nivel local și descrie modul în care sistemele regenerabile la scară mică ajung în creștere.

Indicele Global al Inovației 2018 oferă indicatori detaliați privind performanța inovării a 126 de țări care reprezintă 90,8% din populația lumii și 96,3% din PIB-ul global. Cei 80 de indicatori explorează o viziune largă a inovării, inclusiv mediul politic, educația, capitalul uman și de cercetare, infrastructura, creditele, investițiile, sofisticarea afacerilor, interconexiunile, inovarea și rezultatele activității creative.

De la an la an numărul acestor indicatori de performanță a inovării diferă, precum și numărul țărilor participante în acest studiu. De exemplu, în anul 2013 GII a utilizat 84 de indicatori pentru o evaluare comparativă a capacităților de inovare a 142 de țări care includeau 94,9% din populația globului și constituiau 98,7% din PIB-ul mondial (în dolari SUA) [4]. Cadrul este revizuit în fiecare an într-un exercițiu transparent pentru a îmbunătăți modul în care se măsoară inovația.

În acest context, trebuie să menționăm că Indicele Global al Inovației este un proiect care se dezvoltă pe baza edițiilor anterioare, încorporând date noi disponibile și care este inspirat de cele mai recente cercetări privind măsurarea inovației. Este publicat de Universitatea Cornell, INSEAD și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, în parteneriat cu alte organizații și instituții și se bazează pe date subiective și obiective colectate și derivate din mai mult de 30 de surse, inclusiv Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor, Banca Mondială și Forumul Economic Mondial, și acoperind un spectru larg de factori de inovare și rezultate. Indicele a fost început în 2007 de către INSEAD și revista britanică *Business World*. Drept rezultat, GII este utilizat în mod obișnuit de companii și oficialii guvernamentali pentru a compara țările după nivelul de inovare al acestora [3,5,6].

Produsul Intern Brut (Gross Domestic Product – GDI) se bazează pe capacitatea inovațională și succesul inovării: doi sub-indici – sub-indicele Innovation Input și sub-indicele Output Innovation – fiecare construit în jurul pilonilor-cheie.

Astfel, în total sunt analizați 7 indicatori globali sau piloni: 5 de intrare și 2 de ieșire [7].

Cei cinci piloni de intrare captează elemente ale economiei naționale care permit activități inovatoare:

- (1) Instituții – inclusiv din mediul politic, regulator și de afaceri;
- (2) Capitalul uman și cercetarea – include educația generală, educația superioară, institutele de cercetare;
- (3) Infrastructura – TIC, infrastructura generală, sustenabilitatea ecologică;

(4) Sofisticarea pieței – presupune nivelul de creditare, investițiile, comerțul și concurența;

(5) Sofisticarea afacerilor – reprezentarea dezvoltării companiilor prin cunoștințele angajaților, conexiunile inovaționale, absorbția cunoștințelor.

Iar cei doi piloni de ieșire captează dovezile efective ale ieșirilor de inovare:

(6) ieșiri de cunoștințe și tehnologie – incluzând crearea cunoștințelor, impactul cunoștințelor și difuzia cunoștințelor;

(7) rezultate creative – înglobează bunuri necorporale, produse și servicii creative, creativitatea on-line.

Fiecare pilon este împărțit în sub-piloni și fiecare sub-pilon este compus din indicatori individuali (80 în total în anul 2018). Statisticile sub-pilonilor sunt calculate ca media ponderată a indicatorilor individuali, iar valorile scorurilor sunt calculate ca media ponderată a scorurilor sub-piloni.

Se calculează apoi patru valori:

- sub-indicele de intrare pentru inovație – este media simplă a primelor cinci scoruri ale pilonului;
- sub-indicele de ieșire a inovării – este media simplă a ultimelor două scoruri ale pilonului;
- scorul general GII – este media simplă a sub-indicilor de intrare și ieșire;
- raportul privind eficiența inovației – este raportul sub-indicelui de ieșire față de sub-indecele de intrare.

Fig.1. Structura Indecelui Global al Inovației [7].

Indicele Global al Inovației își propune să surprindă aspectele multidimensionale ale inovării și să furnizeze instrumentele care pot ajuta la adaptarea politicilor pentru a promova creșterea pe termen lung a producției, creșterea productivității și creșterea numărului de locuri de muncă. Iar Produsul Intern Brut contribuie la crearea unui mediu, în care factorii de inovare sunt evaluați în mod continuu. Acesta oferă un instrument-cheie și o bază bogată de valori detaliate pentru economii, nucleul Raportului GII constituind un clasament al capacităților și rezultatelor inovării economiilor mondiale.

În ultimii zece ani, GII s-a stabilit ca o referință de vârf în domeniul inovării. Înțelegerea mai detaliată a aspectelor umane din spatele inovației este esențială pentru elaborarea politicilor care ajută la promovarea dezvoltării economice și la mediile mai predispuse la inovare la nivel local. Recunoscând rolul-cheie al inovării ca motor al creșterii și prosperității economice și necesitatea unei viziuni generale largi a inovației aplicabile economiilor dezvoltate și emergente, GII include indicatori care depășesc măsurile tradiționale de inovare, cum ar fi nivelul de cercetare și dezvoltare, și suma investițiilor alocate în inovare.

Astfel, analizând Topul regiunilor inovatoare prezentate de Indicele Global al Inovației, scorul prezentat al GII este gupat și calculat ca o medie a scorurilor țărilor care reprezintă regiunea, ce se încadrează într-o scală de la 0-100 puncte. Deci, lideri în inovare la nivel global, din cele 126 țări analizate în anul 2018, divizate pe regiuni sunt (Tab.1):

Tabelul 1

Topul regiunilor inovatoare conform GII pentru anul 2018

Locul	Media scorului GII pe regiune (0-100)	Regiunea	Țările lider din regiune	Scorul GII al țării (0-100)
1	56	America de Nord	SUA	59,81
			Canada	52,98
2	47	Europa	Elveția	68,40
			Olanda	63,32 (+)
			Suedia	63,08 (-)
3	44	Asia de Sud-Est, Asia de Sud și Oceania	Singapore	59,83
			Coreea	56,63
			Japonia	54,95
			Israel	56,79
4	34	Africa de Nord și Asia de Vest	Cipru	47,83
			EAU	42,58
			Chile	37,79
			Costa Rica	35,72
5	30	America Latină și Caraibe	Mexic	35,34
			India	35,18
			Iran	33,44
6	28	Asia Centrală și de Sud	Kazahstan	31,42
			Africa subsahariană	35,13
			Mauritius	31,31
			Kenya	31,07
7	25	Africa subsahariană	Africa de Sud	35,13
			Mauritius	31,31
			Kenya	31,07

Notă: (+) indică creștere a indicelui, iar (-) indică descreștere a indicelui.

Sursa: Elaborat de autor în baza *Global Innovation Index 2018* [3].

Trebuie de menționat că pe primele poziții în Clasamentul Indicelui Global al Inovației se situează țări ca: Elveția, Olanda, Marea Britanie, Suedia, Singapore, Statele Unite ale Americii, Finlanda, Danemarca, Irlanda, Israel – fiind indicate în ordinea locurilor pe care le-au obținut.

În conformitate cu indicatorul de venituri, Indicele Global al Inovației selectează din totalul celor 126 de țări evaluate liderii inovaționali în dependență de grupa de venituri la care se referă (Tab.2).

Tabelul 2

Liderii inovaționali după grupuri de venituri conform GII din anul 2018

Venituri mari (mai mult de 12,236\$)		Venituri mai mari de cel mediu (3,956\$-12,235\$)		Venituri mai mici de cel mediu (1,006-3,955\$)		Venituri joase (sub 1,005\$)	
Elveția	68,40	China	53,06	Ucraina	38,52(+)	Tanzania	28,07
Olanda	63,32(+)	Malaysia	43,16	Vietnam	37,97(-)	Rwanda	26,54
Suedia	63,08(-)	Bulgaria	42,65	Moldova	37,63(*)	Senegal	26,53

Notă: (+) indică creștere a indicelui, iar (-) indică descreștere a indicelui;

(*) indică o rată de eficiență de 0,89 (de la 0-1 max), obținând locul 6 în lume.

Sursa: elaborat de autor în baza *Global Innovation Index 2018* [3].

Rezultatele Republicii Moldova în Clasamentul Indicelui Global al Inovației pentru anul 2018 sunt remarcabile: în Clasamentul Indicelui Global al Inovației pentru anul 2018 Republica Moldova a urcat 6 poziții și ocupă locul 48 din 126 de state monitorizate, având o rată de eficiență a inovațiilor de 0,89 (valoarea maximă a acestui indicator fiind egală cu 1) și obținând locul 6 în lume la acest capitol (Tab.3).

Tabelul 3

Indicatorii Indicelui Global al Inovației în Republicii Moldova (anii 2015-2018)

Indicatori	Anul 2015		Anul 2016		Anul 2017		Anul 2018	
	Scorul	Poziția	Scorul	Poziția	Scorul	Poziția	Scorul	Poziția
Indicele Global al Inovației	40,53	44	38,39	46	36,84	54	37,63	48
Innovation Output Sub-Index	40,06	31	37,21	36	32,33	42	35,41	37
Innovation Input Sub-Index	40,99	74	39,57	74	41,35	73	39,85	79
Rata de eficiență a inovației	0,98	5	0,94	4	0,78	22	0,89	6
Poziția în clasamentul GII ani precedenți	40,74	43	40,5	44	38,4	46	36,84	54

Sursa: Elaborat de autor în baza *Global Innovation Index. Full Reports 2014, 2105, 2016, 2017, 2018 Index*. [3,8-11]

În același timp, putem observa că pentru fiecare an Indicele Global al Inovației pentru Republica Moldova are diferiți parametri ai scorurilor sale parțiale, și anume – ai celor șapte piloni din care este format. Și chiar dacă unii dintre ei au poziții aproape stabile, totuși majoritatea lor au valori sau scoruri foarte mici pentru o țară europeană (Tab.4, Fig.2).

Tabelul 4

Scorul indicatorilor Republicii Moldova în Indicele Global al Inovației

Pilonii Indicelui Global al Inovației	Scorul în GII (din 100 puncte maximum)			
	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
Instituțiile	59	58,7	56,4	56
Capitalul uman și cercetarea	27,6	34,1	33,2	29,8
Infrastructura	36	39,5	41,7	39,9
Sofisticarea pieței	50,6	38,6	46,8	47,5
Sofisticarea afacerilor	36,8	35,1	36,2	34,8
Cunoștințe și ieșiri tehnologice	39,6	34,9	25,4	31,7
Creative outputs (Rezultate ale creației)	40,5	39,6	39,3	39,1

Sursa: Elaborat de autor în baza *Global Innovation Index. Full Reports, 2105, 2016, 2017, 2018 Index*. [3, 8-10]

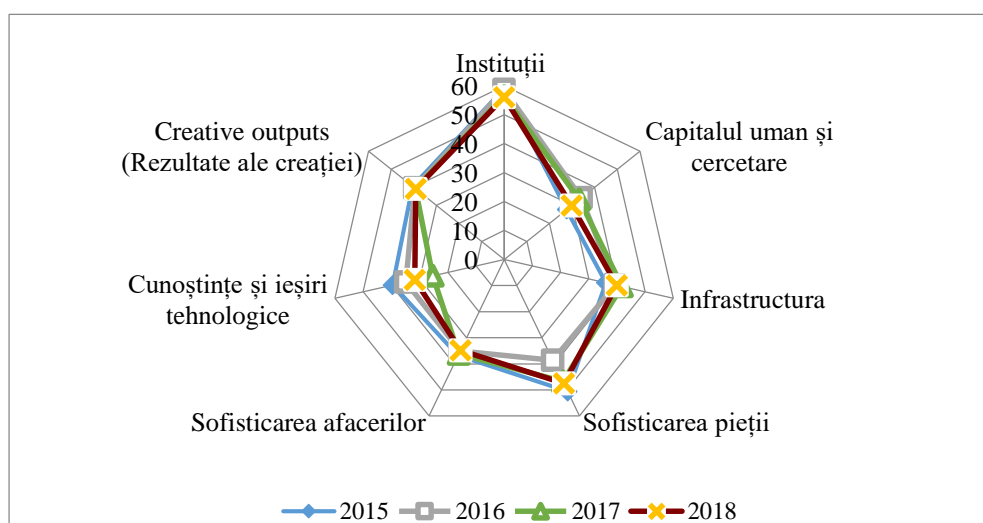

Fig.2. Evoluția indicatorilor Indicelui Global al Inovației al RM (anii 2015-2018)

Sursa: Elaborată de autor în baza *Global Innovation Index. Full Reports, 2105, 2016, 2017, 2018 Index*. [3,8-10]

Potrivit Clasamentului, în anul 2018, la sub-indicele „serviciile de export TIC” țara noastră s-a clasat pe locul 17, la sub-indicele „serviciile de import TIC” a ocupat locul 22, iar la sub-indicele „accesul la infrastructură TIC” s-a poziționat pe locul 37.

De menționat că în anul 2018 în Clasament a fost introdus un nou indicator care măsoară numărul de aplicații mobile create într-o țară, ce vine să înlocuiască indicatorul ce măsoară postările video. Aceste evoluții vizează măsurarea rezultatelor creative inovatoare produse într-o țară, Republica Moldova la acest indicator ocupând locul 9 într-un top de 15 economii inovative (Tab.5).

Tabelul 5

Topul primelor 15 GII economii în crearea aplicațiilor mobile (anul 2018)

Țara	Scorul GII	Rangul GII
 Cipru	100,00	1
 Finlanda	66,11	2
 Lituania	63,35	3
 Israel	59,41	4
 Estonia	52,44	5
 Suedia	50,17	6
 Danemarca	49,65	7
 Republica Coreea	48,88	8
 Republica Moldova	45,90	9
 Hong Kong (China)	44,50	10
 Lebanon	44,09	11
 Slovenia	42,84	12
 Elveția	41,84	13
 SUA	41,79	14
 Serbia	39,48	15

Sursa: Elaborat de autor în baza *Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation*. 11th edition [3].

Aplicațiile reprezintă comerțul global cu produse absolut digitale și oferă o perspectivă asupra modului în care inovația, producția și comerțul cu produse și servicii digitalizate sunt în continuă evoluție într-o economie digitală crescândă.

La fel, putem remarca evoluții pozitive ale Republicii Moldova și la alți indicatori, cum sunt: inițierea unei afaceri (locul 20), cheltuieli pentru educație (locul 13), crearea de cunoștințe (locul 16).

Pe de altă parte, cu toate că Indicele Global al Inovației permite o evaluare mai mult sau mai puțin obiectivă a capacităților de inovare ale unui număr foarte mare de țări, el nu permite evaluarea contribuției și impactului componentei inovaționale în dezvoltarea economică a țărilor analizate, chiar dacă între acestea pare să existe o corelație strânsă și directă.

2. Indicele Global al Competitivității

În același timp, inovarea nu este un scop în sine, ci condiția prealabilă pentru crearea unei economii bazate pe cunoștințe și o prioritate absolută pentru sporirea competitivității economiei naționale. Iar scopul final al dezvoltării economice a unei țări este să asigure cetățenilor săi un trai decent, un nivel de bunăstare adecvat și condiții de viață demne pentru realizarea potențialului lor uman.

Știind că competitivitatea economică este un fenomen complex ce reflectă capacitatea unei țări de a forma și a asigura un mediu economic, social, politic, capabil să susțină crearea accelerată de valoare adăugată, mult mai relevante pentru aprecierea obiectivă a performanțelor economice și identificarea căilor de îmbunătățire a acestora, inclusiv prin încurajarea activității inovaționale, se prezintă rezultatele *Raportului privind Competitivitatea Globală (The Global Competitiveness Report – GCR)*, realizat anual de Forumul Economic Mondial (World Economic Forum). Raportul evaluează capacitatea statelor de a asigura un nivel ridicat de prosperitate a cetățenilor lor, care, la rândul său, depinde de modul cât de productiv o țară sau alta folosește resursele pe care le are, incluzând 110 indicatori variabili ce reflectă diferite aspecte macro- și microecono-

mice ale competitivității, iar rezultatele fiind sintetizate într-un singur parametru – *Indicele Global al Competitivității (Global Competitiveness Index – GCI)* [12].

Fiind elaborat în baza ideii originale a profesorului Klaus Schwab și ajustărilor profesorului Xavier Sala-i-Martin, de la Universitatea Columbia, indicele respectiv este calculat ca media ponderată a mai multor factori-indicatori, fiecare măsurând un aspect diferit al competitivității. Acești factori-indicatori sunt grupați în 12 piloni ai competitivității, iar, în final, țările cuprinse în Raportul privind Competitivitatea Globală diferă esențial în ceea ce privește nivelul de competitivitate și dezvoltare economică.

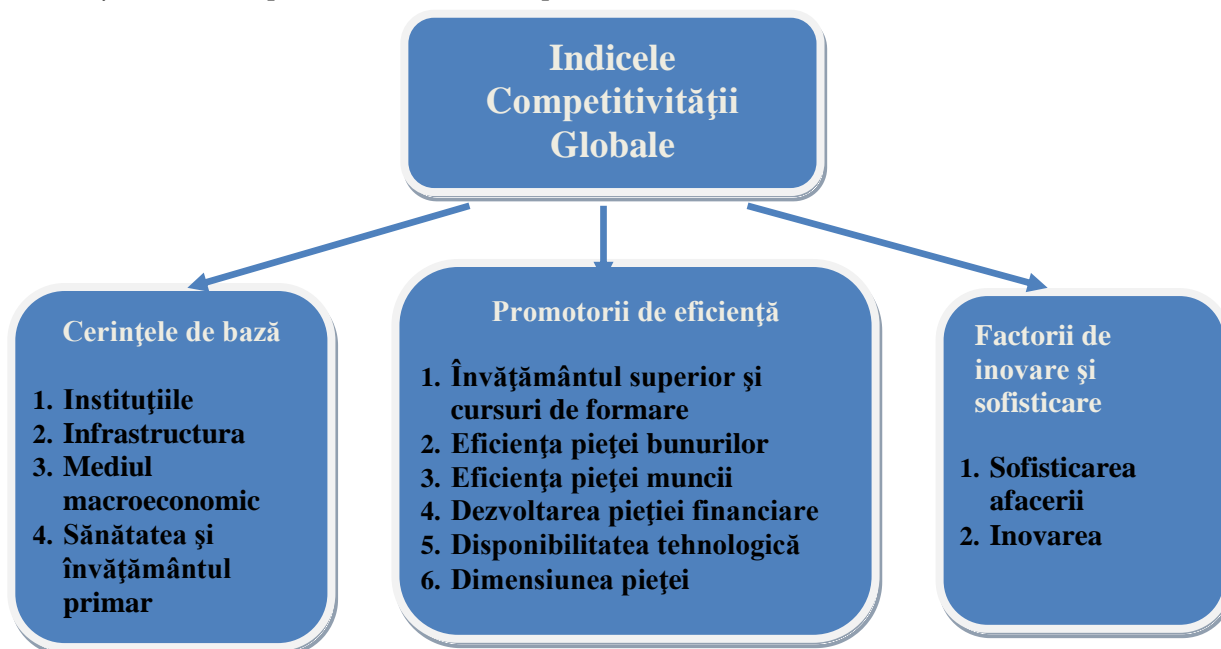

Fig.3. Structura indicelui GCI.

Sursa: Sinteza Raportului privind Competitivitatea Globală 2011-2012 publicat de Forumul Economic Mondial (WEF) [12].

Astfel, studiul GCI 4.0 (pentru anul 2018) este culminarea proceselor riguroase, inițiate în anul 2015, implicând revizuirii largi ale literaturii empirice și ale numeroaselor workshop-uri și consultații. Nevoia revizuirii și actualizării Indicelui Global al Competitivității vine din combinarea efectelor care au loc de pe urma Marii Recesiuni din anul 2008 și a ritmului de creștere a celei de a VI-a Revoluții Industriale (4IR) [13].

Perioadele prelungite ale crizei financiare de insuficiență investițională pot încetini creșterea pe termen lung și situarea sistemului economic pe o cale mai puțin prosperă, chiar după revigorarea eventuală a sectorului financiar. În același timp, rezultatele 4IR sunt producerea și, printre alte efecte, accelerarea ciclului inovațional și cauzarea învechirii într-un ritm rapid a modelelor de afaceri. Acest proces continuu al creației distructive generează oportunități pentru noile intrări și reduce barierele pentru transfer tehnologic sau inovare, necesitând, în același timp, efort managerial de administrare a rupturilor/întreruperilor industriale.

Pentru a face față acestor provocări, economiile prospere trebuie să pună în acțiune mecanisme care să reducă riscurile unei noi crize financiare și să gestioneze efectele socioeconomice ale inovării. Cu alte cuvinte, în era 4IR economiile de succes trebuie [13]:

- să fie *viguroase* – să construiască bariere și mecanisme pentru a preveni crizele financiare și neangajările în masă, precum și să răspundă șocurilor externe;
- să fie *agile* – mai degrabă să adopte o schimbare decât să o confrunte: companiile, legiuitorii și muncitorii trebuie să fie capabili să se adapteze rapid la modalitatea de gestionare a schimbării survenite, profitând de pe urma fabricării produselor sau prestării serviciilor într-un nou mod;
- să construiască un *ecosistem inovațional*, unde inovațiile sunt stimulate la toate nivelurile, și toate părțile interesate să contribuie la crearea a celor mai bune condiții de valorificare a ideilor – de finanțare și comercializare de noi produse și servicii;

- să adopte o abordare a dezvoltării economice centrată pe oameni, ceea ce presupune recunoașterea capitalului uman ca fiind vital în generarea bunăstării, iar orice politică ce va nega potențialul factorului uman va reduce pe termen lung creșterea economică. Drept consecință, legiuitorii trebuie să se asigure că viteza schimbărilor și introducerea noilor tehnologii în final vor crea condiții mai bune de viață.

Astfel, competitivitatea este definită ca fiind un set de determinanți: instituții, politici și factori, care asigură nivelul de productivitate al unei țări. Productivitatea, la rândul său, determină nivelul de bunăstare al unei economii la un moment dat, precum și potențialul de creștere a acesteia pe viitor.

În acest context, Raportul Competitivității Globale nu doar face o clasificare și ierarhizare a țărilor conform imaginii globale a indicatorilor analizați, dar și stabilește principalele puncte forte și slabe ale țărilor, identificând și cheia priorităților de reformă a politicilor naționale.

Potrivit Raportului Competitivității Globale pentru anul 2018, în topul celor mai competitive state din lume pe primele poziții în clasament s-au situat așa țări ca: SUA, Singapore, Germania, Elveția, Japonia, Olanda, Hong Kong, Marea Britanie, Suedia și Danemarca. Dintre statele Europei de Nord sunt de remarcat Finlanda și Norvegia, care au înregistrat ameliorări spectaculoase ale competitivității lor, față de anii precedenți, fiind poziționate pe locurile 11 și, respectiv, 16 în clasamentul mondial. România a înregistrat o ameliorare a competitivității cu 16 poziții față de raportul anterior, plasându-se pe locul 52.

De remarcat că, conform Raportului Global al Competitivității din anul 2018, Republica Moldova urcă o treaptă în acest clasament față de anul 2017, ocupând poziția a 88-a din 140 de state și acumulând un scor de 55,5 puncte din 85,6 posibile. Punctaje mai bune fiind înregistrate de țara noastră la așa compartimente ca: pregătirea tehnologică – poziția 48 (față de poziția 53 în anul 2017), dinamismul afacerilor – locul 69 (față de poziția 120 în anul 2017), eficiența pieței bunurilor – poziția 70 (față de poziția 97), eficiența pieței muncii – 71 (față de poziția 94), educație și abilități – 73 (față de poziția 83), infrastructura – 79 (față de poziția 84), instituțiile – 84 (față de poziția 119 în anul 2017) etc. La capacitatea inovațională Republica Moldova a ocupat în anul 2018 poziția 105, comparativ cu poziția 128 în anul 2017, situându-se la acest indicator pe ultimul loc în Europa Centrală și de Est. Iar la capitolul gradul de sofisticare a pieței financiare poziția țării noastre a fost influențată negativ, coborând pe locul 128 din 140, față de locul 124 în anul 2017 (Fig.4).

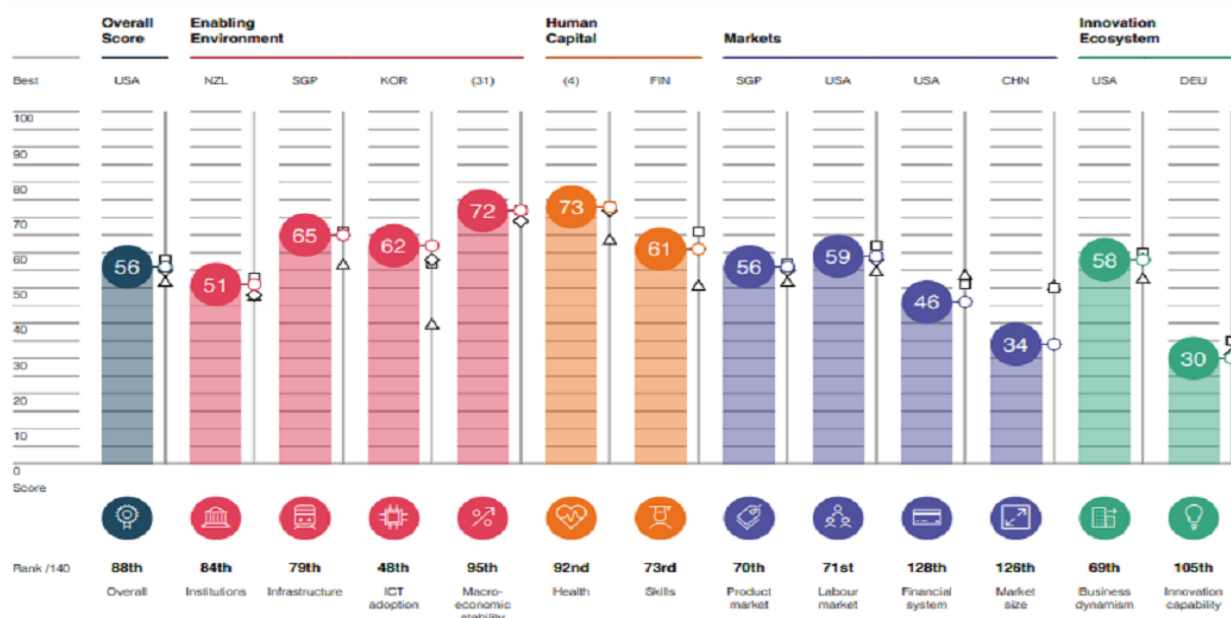

Fig.4. Pozițiile Republicii Moldova în Raportul Competitivității Globale pentru anul 2018.

Sursa: The Global Competitiveness Report 2018 [13].

În același timp, dintre statele membre ale CSI, sunt mai puțin competitive, în comparație cu Republica Moldova, Kârgâzstanul (poziția 97) și Tadjikistanul (poziția 102).

Față de anul precedent, înrăutățiri ale competitivității au înregistrat Federația Rusă ocupând poziția 43, Georgia – poziția 67, iar Ucraina – locul 131.

3. Indicele Competitivității Regionale

Indicele Competitivității Regionale a fost lansat de Comisia Europeană în 2010 și este publicat o dată la trei ani.

De menționat că, în contextul Indecelui Global al Competitivității, Comisia Europeană a reușit de câțiva ani să prezinte Indicele Competitivității Regionale pentru 263 de regiuni ale UE – un studiu care furnizează regiunilor informații utile pentru a-și stimula performanța economică. Iar nou-tatea ediției din 2016, ediția a III-a, constă într-o inovare de prezentare a instrumentului online inter-activ, care permite o analiză și o comparație mai detaliate ale fiecărei regiuni, fie cu omologii săi în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor, fie cu toate regiunile UE. Acum utilizatorii pot vedea cu mai multă ușurință ce punctaj a obținut regiunea lor din punctul de vedere al inovării, al guvernantei, al transporturilor, al infrastructurii digitale, precum și al sănătății și capitalului uman. Instrumentul este conceput de asemenea pentru a ajuta regiunile să-și identifice punctele forte, punctele slabe și prioritățile de investiție atunci când își elaborează și modelează strategiile de dezvoltare [14].

În același context este de menționat că valoarea adăugată importantă a Indecelui Competitivității Regionale este extinderea analizei tradiționale a competitivității de la o măsură pur economică până la integrarea elementelor sociale. De asemenea, se ține seama de nivelul de dezvoltare al unei regiuni prin plasarea accentului de pe mai multe aspecte de bază asupra factorilor legați de inovare. Prin urmare, indicele poate să ofere indicații cu privire la direcția de dezvoltare la care ar trebui să se concentreze fiecare regiune, ținând seama de situația sa specifică și de nivelul său actual de dezvoltare.

Rezultatele acestui studiu denotă că UE este un model policentric cu capital puternic și că zonele metropolitane sunt principalii factori ai competitivității. Efectele de efracție pot fi văzute în cea mai mare parte a Europei de Nord-Vest, însă acest lucru este mult mai puțin evident în regiunile de est și de sud ale UE. Niveluri ridicate de variație în interiorul țărilor sunt observate în mai multe cazuri, fiind condiționate de existența unei regiuni cu o performanță de capital mult mai înaltă decât a celorlalte regiuni din țară [15].

Din cele relatate mai sus, este mai mult decât evidentă complexitatea fenomenului inovării, dar și necesitatea stringentă de a avea un tablou clar și complet al sistemului național de inovare și al rezultatelor inovaționale ale întreprinderilor autohtone pentru a evidenția interdependențele dintre componentele structurale care acționează asupra proceselor de creare și difuzie a inovațiilor în economie și pentru a găsi cele mai bune modalități de intervenție în vederea impulsivării procesului inovațional.

Concluzii

În contextul în care paradigma dezvoltării Republicii Moldova nu presupune detașarea acesteia de globalizarea proceselor economice și sociale de dezvoltare a țărilor lumii, devine oportună elaborarea unui sistem de instrumente de ordin instituțional, normativ-legislativ, economico-financiar etc. menite să impulsioneze activitatea de inovare prin crearea unor condiții favorabile aferente fiecărei etape de dezvoltare a acesteia. Reforma în acest sens trebuie să înceapă cu dezvoltarea unui cadru normativ-legislativ favorabil ce va impulsiona activitatea inovațională atât a instituțiilor din domeniul științei și cercetării, cât și a antreprenorilor, indiferent de domeniul lor de activitate.

Referințe:

1. GROSSMAN, G.M., HELPMAN, E. *Innovation and Growth in the Global Economy*. Cambridge: The MIT Press, 1993. 384 p. ISBN 9780262570978
2. *Studiu privind îmbunătățirea cadrului normativ-legislativ național din domeniul proprietății intelectuale în vederea încurajării activității inovaționale*. Chișinău: AGEPI, 2014. [on line] Disponibil: http://agepi.gov.md/sites/default/files/2015/11/Studiu_inovare.pdf [Accesat:11.05.2019].
3. *Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation*. 11th edition. [on line] Geneva: WIPO, Cornell University, INSEAD, 2018. ISBN 979-10-95870-09-8. Disponibil: https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii_2018-report-new.pdf [Accesat:12.05.2019]

4. *Global Innovation Index 2013*. 6th edition. [on line] Geneva: WIPO, Cornell University, INSEAD, 2013. ISBN 979-10-95870-09-8 Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2013.pdf> [Accesat: 12.05.2019]
5. MATTHEWS. Ch. H., BRUEGGEMANN, R. *Innovation and Entrepreneurship: A Competency Framework*. London; New York: Routledge, 2015. ISBN 9780415742528
6. AUBERT, J. *Innovation Policy: A Guide for Developing Countries*. Washington, DC: World Bank, 2010. ISBN 9780821382691.
7. *Global Innovation Index* [on line]. Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/about-gii#reports> [Accesat: 11.05.2019]
8. *The Global Innovation Index 2017: Innovation Feeding the World*. 10th edition. [on line] Geneva: WIPO, Cornell University, INSEAD, 2017. ISBN 979-10-95870-04-3 Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2017.pdf> [Accesat: 12.05.2019]
9. *The Global Innovation Index 2016: Winning with Global Innovation*. 9th edition. [on line] Geneva: WIPO, Cornell University, INSEAD, 2016. ISBN 979-10-95870-01-2 Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2016-v1.pdf> [Accesat: 12.05.2019]
10. *The Global Innovation Index 2015: Effective Innovation Policies for Development*. 8th edition. [on line] Geneva: WIPO, Cornell University, INSEAD, 2015. ISBN 978-2-9522210-8-5 Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/gii-full-report-2015-v6.pdf> [Accesat: 12.05.2019]
11. *The Global Innovation Index 2014: The Human Factor in Innovation*. 7th edition. [on line] Geneva: WIPO, Cornell University, INSEAD, 2014. ISBN 978-2-9522210-6-1 Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/userfiles/file/reportpdf/GII-2014-v5.pdf> [Accesat: 12.05.2019]
12. Sinteza Raportului Competitivității Globale 2011-2012 publicat de Forumul Economic Mondial (WEF) [on line] Disponibil: http://old.mtic.gov.md/sites/default/files/transparency/plans_and_reports/sinteza_raportului_competitivitatii_globale_2011_1_0.rtf [Accesat: 15.05.2019]
13. *The Global Competitiveness Report 2018*. [on line] Geneva: World Economic Forum, 2018, p.37-38. ISBN-13: 978-92-95044-76-0. Disponibil: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf> [Accesat: 15.05.2019]
14. Comisia Europeană. *Cât de competitivă este regiunea dumneavoastră? Comisia publică indicele competitivității regionale din 2016*. Comunicat de presă. Bruxelles: Comisia Europeană; 27 februarie 2017 [on line] Disponibil: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-333_ro.htm [Accesat: 15.05.2019]
15. Indicele competitivității regionale europene [on line] Disponibil: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/ [Accesat: 15.05.2019]

Date despre autor:

Liliana SAHARNEAN, lector universitar, Departamentul Marketing și Logistică, Academia de Studii Economice a Moldovei.

E-mail: Lsaharnean@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1763-4694

Prezentat la 02.07.2019